

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

ZONNEPARK GROOTE HAAR

Datum: 14 maart 2025
Auteur: A.Kolders en R. Slagboom
Opdrachtgever: Zonnepark Groote Haar B.V.
Projectnummer: GHGO20250145
Status: definitief
Wijze van citeren: A.Kolder en R.G.Slagboom 2025. Ecologisch werkprotocol Zonnepark Groote Haar, Rapportcode: GHGO20250145
VanderHelm Milieubeheer. Berkel en Rodenrijs, VeenWeide Natuur & Landschap. Nieuw-Lekkerland

VanderHelm Milieubeheer BV
Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs

VeenWeide Natuur & Landschap
Middelweg 26
2957 TG Nieuw-Lekkerland

Disclaimer

Op alle tekst, foto's en afbeeldingen in dit rapport berust – tenzij anders vermeld – het auteursrecht van VanderHelm Milieubeheer BV en VeenWeide Natuur & Landschap. Deze rapportage, inclusief eventuele bijlage(s), is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Verstrekking aan en gebruik door anderen dan de geadresseerde is zonder toestemming niet toegestaan. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. VanderHelm Milieubeheer BV en VeenWeide Natuur & Landschap kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade als gevolg van een onjuiste of onvolledige weergave van de gegevens in dit rapport.

Copyright © VanderHelm Milieubeheer BV en VeenWeide Natuur & Landschap, 2025.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Kwaliteitsborging	4
1.3 Verantwoording	4
1.4 Beschrijving projectgebied	5
2 Maatregelen en planning	6
3 Beschermdenatuurwaarden	7
4 Maatregelen	8
4.1 Algemeen	8
4.2 Maaien en afzetten vegetatie	9
4.3 Gefaseerd aanleggen inrichtingsmaatregelen	10
4.4 Plaatsen hekken en raaster	10
4.5 Aanbrengen constructie en aanleggen zonnepanelen	11
4.6 Realiseren technische gebouwtjes en transformatoren	11
5 Zorgplicht	12
5.1 Algemene broedvogels	12
5.2 Maatregelen algemene broedvogels	13
5.3 Algemene maatregelen zorgplicht	14
6 Borging	15
7 Bronvermelding	18
Bijlage I	19

1 Inleiding

VanderHelm Milieubeheer B.V. te Berkel en Rodenrijs heeft van Zonnepark Groote Haar B.V. de opdracht gekregen voor het opstellen van een ecologisch werkprotocol (EWP) ten behoeve van de realisatie van zonnepark Groote Haar aan de Hoogbloklandse weg in Gorinchem.

1.1 Aanleiding

De aanleiding voor het opstellen van dit ecologisch werkprotocol is de aanwezigheid van de heikikker, daarnaast is de specifieke zorgplicht van toepassing tijdens de uitvoering van de werkzaamheden t.b.v. de realisatie van het zonnepark.

Tijdens een vooroverleg op 12 december 2024 zijn met dhr. E. Arnold van OZHZ (Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid) afspraken gemaakt over de maatregelen die genomen dienen te worden om te voorkomen dat heikikker wordt verstoord/verwond danwel wordt gedood, waardoor een vergunning voor het aanleggen van het zonnepark niet noodzakelijk is.

Deze maatregelen/afspraken zijn op locatie nader toegelicht en besproken met dhr. H. Leppink van OZHZ. Het onderliggende ecologisch werkprotocol is een uitwerking van deze maatregelen/afspraken en heeft als doel te waarborgen dat tijdens de werkzaamheden op een dusdanige manier gewerkt wordt, dat schade aan heikikker wordt voorkomen.

Het leefgebied van de heikikker in het projectgebied betreft vooral de oevers en (in het voorjaar) sloten aan de rand van de percelen. Hier komt de heikikker in lage dichtheden voor. De delen van het projectgebied waar de zonnepanelen worden geplaatst ('het maaiveld') zijn momenteel niet of nauwelijks in gebruik door de heikikker. In het late voorjaar en de zomer zijn deze intensief gemaaide en bemeste percelen onaantrekkelijk voor amfibieën.

In de toekomstige situatie zal het leefgebied van de heikikker en andere dieren verbeteren. Zo worden langs de sloten natuurbouwstenen aangelegd, zoals een slootdriesprong, verdiepte greppelpoelen en natuurvriendelijke oevers. Ook worden een hakhoutgriendje en bosschages aangeplant.

De zonnepanelen die worden geplaatst zijn bi-facial, dit betekent dat ze zondoorlatend zijn, hierdoor is sprake van enige lichtval onder de panelen. De rijen zonnepanelen worden daarnaast op voldoende afstand uit elkaar geplaatst (minimaal 2,25 meter). Hierdoor ontstaat een afwisselende vegetatiestructuur met warme en koudere plekken. Hetgeen gunstig is voor veel dieren, waaronder insecten en amfibieën.

Het beheer van het zonnepark zal gefaseerd worden uitgevoerd, waardoor er altijd kruidenrijke vegetatie blijft overstaan. Hierdoor zijn er altijd schuil- en foerageerplekken voor dieren aanwezig. Het is in eerste instantie de bedoeling om vooral in te zetten op maaien en afvoeren (verschralen) van de vegetatie. Mogelijk zal in de toekomst op een extensieve manier voor- en/of nabeweiding kunnen plaatsvinden met schapen. Ook hierbij zal de insteek altijd zijn: het vergroten van de biodiversiteit.

1.2 Kwaliteitsborging

VanderHelm Milieubeheer B.V. is lid van het 'Netwerk Groene Bureaus (NGB) - Brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging'. De werkzaamheden die door VanderHelm Milieubeheer B.V. worden uitgevoerd, zijn gebaseerd op het door de NGB vastgestelde gedragscode.

VanderHelm Milieubeheer B.V. is VCA** gecertificeerd. Onderhavig project is uitgevoerd in overeenstemming met het kwaliteitssysteem van VanderHelm Milieubeheer B.V. Dit kwaliteitssysteem is gecertificeerd conform de norm ISO 9001:2015.

1.3 Verantwoording

VanderHelm Milieubeheer B.V. is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomsten van de gevoerde ecologische begeleiding en de adviezen.

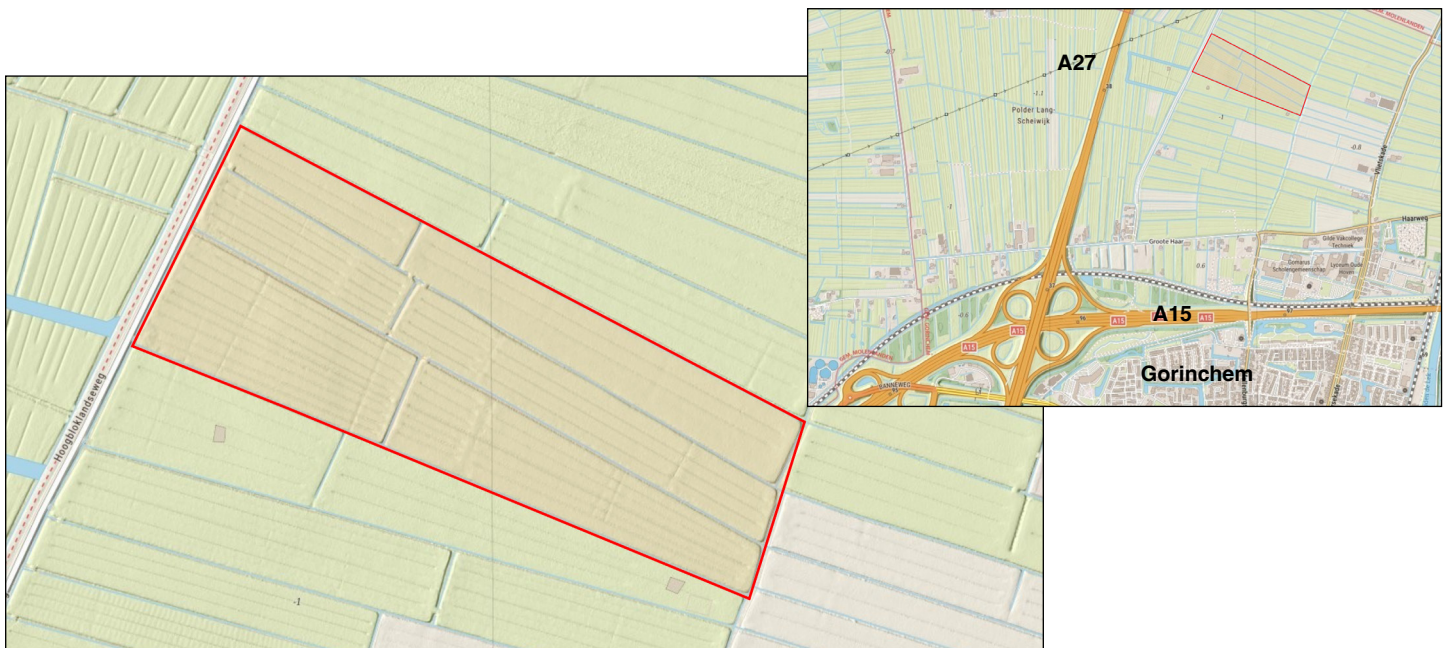
1.4 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied betreft enkele percelen agrarische grond gelegen in de gemeente Gorinchem, provincie Zuid-Holland (zie figuur 1).

De percelen hebben bij elkaar een oppervlakte van bijna 10 hectare en bestaan uit intensief beheerde graslanden. De percelen worden door de eigenaar verpacht aan agrariers en zijn voornamelijk in gebruik als bouwland (voor gras). Ook zijn enkele percelen tot recent regelmatig begraaasd door schapen. In de percelen is enig reliëf aanwezig door begreppeling.

De percelen worden van elkaar gescheiden door smalle sloten, die begroeid zijn met rietgras, liesgras en veenwortel. In de sloten zijn weinig tot geen waterplanten aanwezig en het water is gedurende het onderzoek vrij tot zeer troebel geweest. Dit komt vermoedelijk door de massale aanwezigheid van Amerikaanse rivierkreeften.

Aan de oostzijde van de percelen ligt een brede wetring met vrij steile oevers. De westzijde grenst aan een brede sloot en de Hoogbloklandseweg.

Figuur 1 Kaart projectgebied Zonnepark Groote Haar (rood omlijnd)
Inzet kaart met projectgebied in de polder ten noorden van Gorinchem

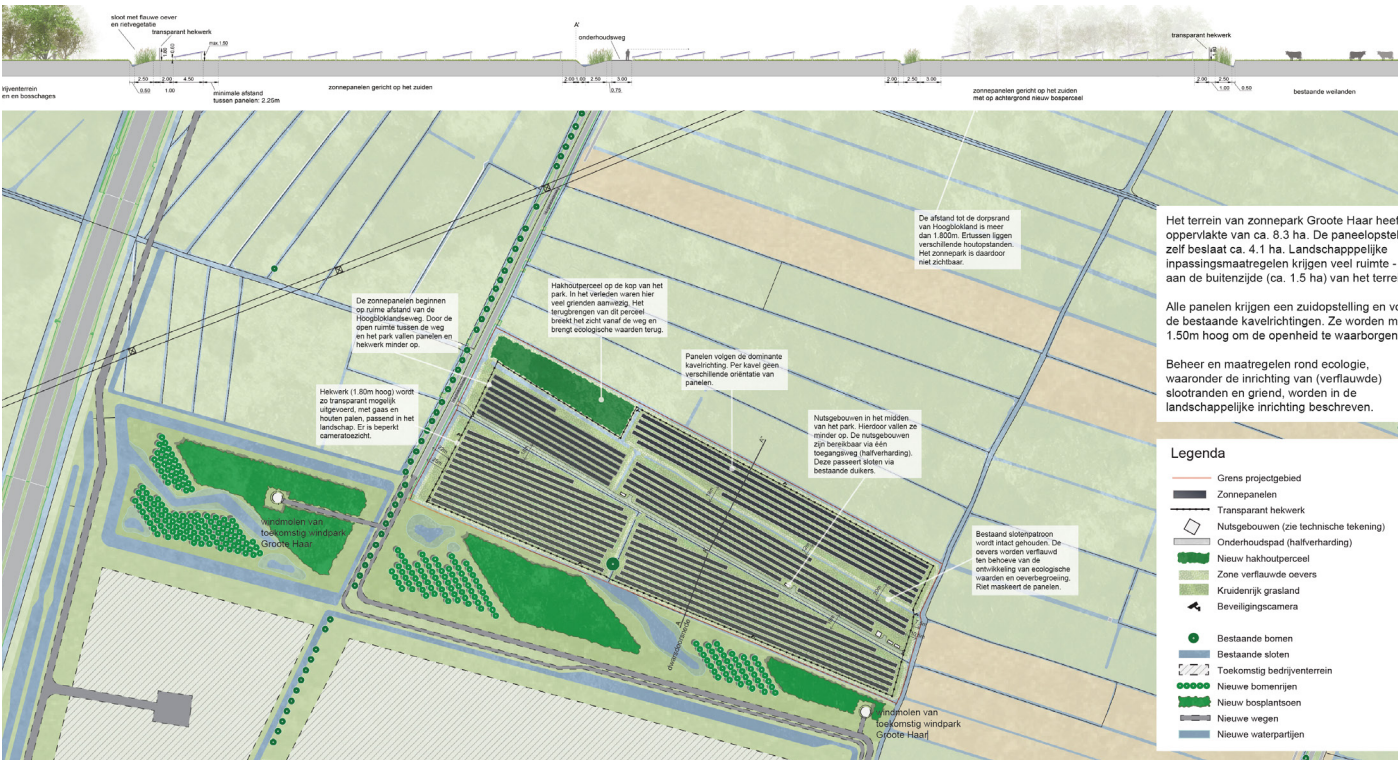
2 Maatregelen en planning

Zonnepark Groote Haar B.V. is van voornemens om in het najaar van 2026 een zonnepark gerealiseerd te hebben aan de Hoogbloklandse weg in Gorinchem. De werkzaamheden t.b.v. de realisatie vinden naar verwachting plaats in de tweede helft van 2025 (natuurvriendelijke inrichting) en de tweede helft van 2026 (realisatie zonnepark)

De werkzaamheden bestaan uit:

- afzetten / maaien van vegetatie
- gefaseerd aanleg ecologische maatregelen (oevers verflauwen, slootinsteeek, vlinderdam, etc.) en aanplant van de houtopstanden
- het plaatsen van hekken/rasters/camera's
- aanbrengen van de constructie voor zonnepanelen en plaatsen panelen
- realiseren technische gebouwtjes, omvormers, transformatoren en kabeltracés

2025		2026					
Q3	Q4	Q1		Q2		Q3	Q4
maaien en afvoeren						maaien en afvoeren	
fase I ecologische inrichting						fase II ecologische inrichting	
						plaatsen hekwerken	
						aanbrengen constructie/panelen	
						realiseren gebouwtjes	

figuur 2 Landschappelijke inrichting zonnepark Groote Haar.
(zie ook inspiratieschets in bijlage 1)

3 Beschermden natuurwaarden

De heikikker (*Rana arvalis*) is een kleine tot middelgrote kikker die behoort tot de familie van de echte kikkers (*Ranidae*). Hieronder volgt een beschrijving van de heikikker:

Algemene Kenmerken:

- Lengte:** Meestal tussen 5 en 7 cm.
- Kleur:** De heikikker heeft een variërende kleur, meestal bruin en/of grijsgroen met donkere vlekken op de flank. Midden over de rug loopt meestal een brede beige band, die loopt tot voorbij de ogen. Tijdens het broedseizoen kunnen mannetjes opvallend blauw worden, dit komt in het rivierengebied echter relatief weinig voor.

Leefgebied:

- Habitat:** In het rivierengebied komt de heikikker wijd verspreid voor in het open agrarische landschap en meer natuurlijke terreinen. De dichtheden in het agrarische landschap zijn over het algemeen minder hoog dan in de natuurterreinen. In het projectgebied en omgeving komt de heikikker in lage dichtheden voor.

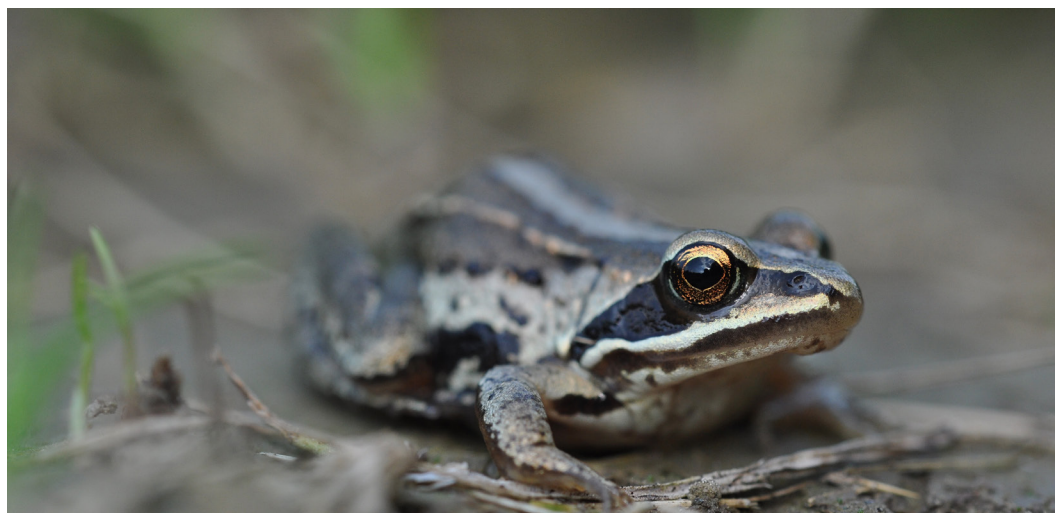
Gedrag:

- Voeding:** Heikikkers voeden zich voornamelijk met ongewervelde dieren zoals insecten, spinnen, en wormen.
- Voortplanting:** Het broedseizoen begint vroeg in het jaar, vaak in maart of april. Mannetjes ontwikkelen dan soms een blauwe kleur om vrouwtjes aan te trekken en/of andere mannetjes te waarschuwen. Ze leggen hun eitjes in kleine klompjes op submerse vegetatie in ondiep water.

Status en Bescherming:

- Bescherming:** De heikikker is Europees beschermd via de habitatrichtlijn.
- Bedreigingen:** Habitatvernietiging, vervuiling, en de introductie van niet-inheemse soorten

De heikikker is een interessante soort vanwege zijn aanpassingen aan verschillende leefomstandigheden en zijn opvallende gedrag tijdens de voortplanting.

figuur 3 heikikker in de Alblasserwaard (foto R.Slagboom)

4 Maatregelen

4.1 Algemeen

De te treffen maatregelen betreffen in hoofdlijnen mitigerende maatregelen voor amfibieën en zorgplicht voor overige soorten. Deze bestaan uit de volgende onderdelen :

Afzetten en maaien vegetatie (zie paragraaf 4.2)

Op de locaties waar inrichtingsmaatregelen plaatsvinden wordt de vegetatie een week voorafgaande aan de betreffende inrichtingmaatregel gemaaid en afgevoerd om ervoor te zorgen dat eventueel aanwezige amfibieën en kleine zoogdieren elders een schuilplek zoeken. De maaierwerkzaamheden dienen plaats te vinden na een aantal dagen droog weer. Dit om te de kans verkleinen dat hier amfibieën aanwezig zijn.

Gefaseerde aanleg (ecologische) inrichtingmaatregelen (zie paragraaf 4.3)

In 2025 wordt een start gemaakt met het nemen van ecologische inrichtingsmaatregelen op en rond het zonnepark. Door deze ecologische inrichtingsmaatregelen gefaseerd uit te voeren blijft er ten alle tijden geschikt habitat voor heikikker en andere diersoorten aanwezig.

Plaatsen hekken en rasters (zie paragraaf 4.4)

Ter bescherming van het zonnepark worden hekken en rasters geplaatst. Ook worden de beveiligingscamera's geplaatst.

Aanbrengen van constructie en plaatsen zonnepanelen (zie paragraaf 4.5)

In Q3 van 2026 wordt de constructie voor de zonnepanelen aangelegd, waarna de zonnepanelen worden aangebracht.

Realiseren technische gebouwtjes en transformatoren (zie paragraaf 4.6)

Op een aantal plaatsen op het terrein worden kleine technische gebouwtjes geplaatst waar de kabels van de zonnepanelen samen komen.

Zorgplichtmaatregelen (zie paragraaf 5.1)

Voor de overige soorten (zoals broedvogels) worden een aantal zogenaamde (specifieke) zorgplichtmaatregelen beschreven.

Hieronder worden de maatregelen nader beschreven, in chronologische volgorde. Hierbij wordt uitsluitend ingegaan op de werkzaamheden die relevant zijn voor de beschermde soorten en/of betrekking hebben op de specifieke zorgplicht.

4.2 Maaien en afzetten vegetatie

Wanneer:

In de week voorafgaand aan de betreffende ecologische inrichtingsmaatregel

Wat:

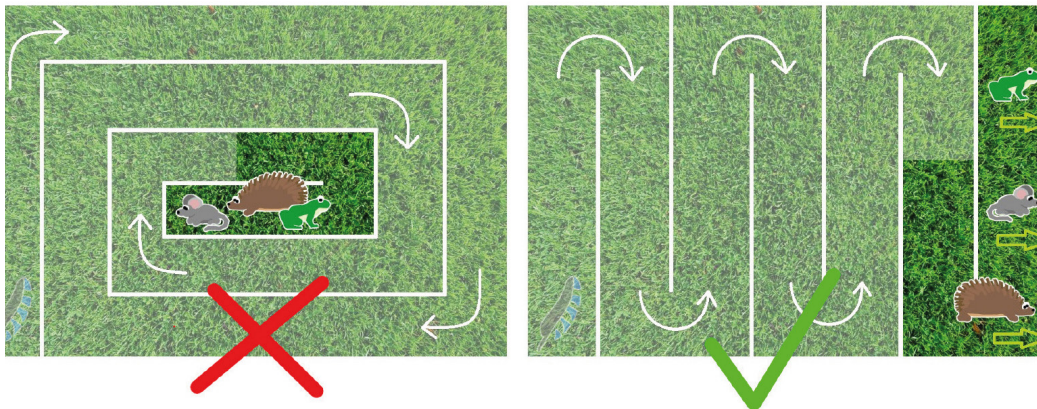
De vegetatie op de locaties (en directe omgeving) waar ecologische inrichtingsmaatregelen gaan plaatsvinden worden voorafgaand aan de werkzaamheden gemaaid. De maaierwerkzaamheden starten na een aantal dagen met droog weer. Dit om de kans te verkleinen dat er tijdens de maaierwerkzaamheden amfibieën aanwezig zijn op het perceel.

De vegetatie wordt (indien van toepassing) tot de waterlijn gemaaid
De vegetatie wordt na 1-2 dagen afgevoerd.

De maaierhoogte is ongeveer 10 cm. Dit zorgt ervoor dat eventueel aanwezige dieren niet worden doodgemaaid. Er wordt op een dusdanige manier gewerkt dat eventueel aanwezige dieren de mogelijkheid krijgen om te vluchten (zie figuur 4). Eventueel aanwezige dieren zullen het gemaaide deel verlaten om elders beschutting te vinden.

Ecologische begeleiding

Na het maaien en afvoeren en direct voorafgaand aan de betreffende inrichtingsmaatregel wordt gecontroleerd of er nog dieren aanwezig zijn op het gemaaide deel waar de werkzaamheden gaan plaatsvinden. Na vrijgave door de ecooloog kunnen de werkzaamheden plaatsvinden.

Figuur 4 Manier van maaien en afzetten van de vegetatie (tekening Breur Ecologie)

4.3 Gefaseerde aanleg van inrichtingmaatregelen

Wanneer:

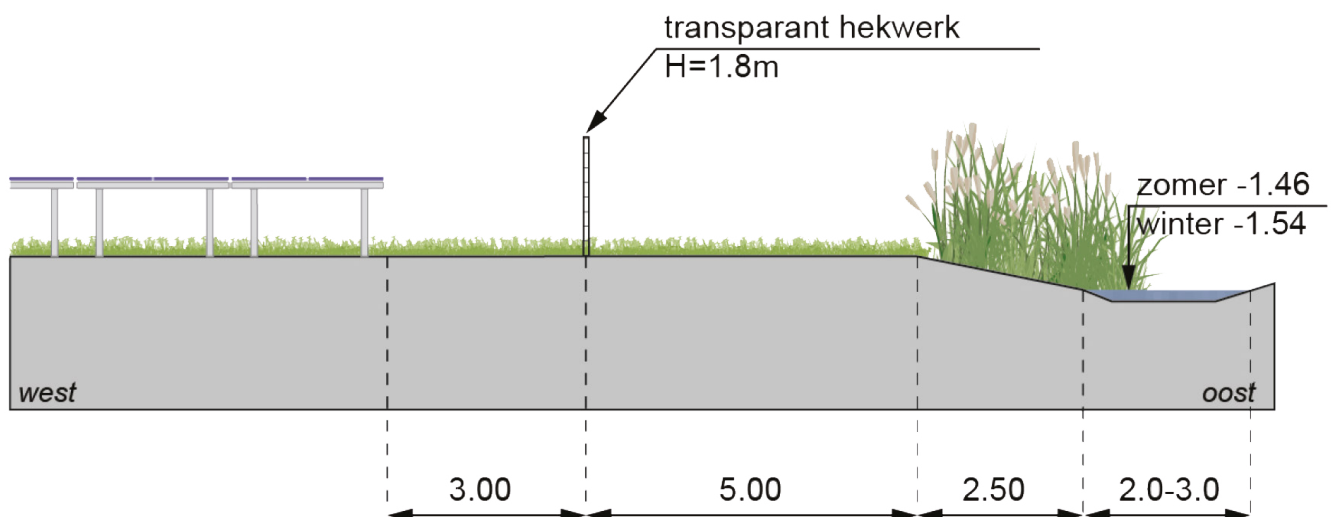
In Q3 en Q4 in 2025 en 2026

Wat:

Verspreid over het projectgebied worden ecologische inrichtingsmaatregelen getroffen, zoals aanleg van diverse soorten natuurvriendelijke oevers, verdiepte greppels en slootdriesprong. Door de inrichtingsmaatregelen gefaseerd in tijd en plaats (over periode 2025 - 2026) uit te voeren blijft ten alle tijden geschikt leefgebied voor dieren (waaronder heikikker) aanwezig.

Ecologische begeleiding:

In de week voorafgaand aan de aanleg van de betreffende inrichtingsmaatregel wordt de vegetatie gemaaid en afgevoerd. Vlak voordat de grondwerkzaamheden starten controleert de ecooloog of er nog heikikkers en andere dieren op de betreffende locatie aanwezig zijn. Na vrijgave kan de aanleg plaatsvinden. Bij werkzaamheden in de waterkolom wordt altijd van binnen naar buiten gewerkt, zodat dieren de kans krijgen te vluchten. De werkzaamheden in de oeverzone en nattere delen (greppels) vinden plaats tussen begin augustus en uiterlijk 15 oktober.

Figuur 5 Een van de soorten natuurvriendelijke oevers langs het zonnepark Groote Haar (Arcadis)

4.4 Plaatsen hekken en rasters

Wanneer:

Q3 en Q4 2026

Wat:

Rond het zonnepark worden hekken en rasters geplaatst om te voorkomen dat onbevoegden het terrein kunnen betreden. Voordat de hekken en rasters worden geplaatst wordt de vegetatie gemaaid en afgevoerd. De werkzaamheden dienen zoveel mogelijk plaats te vinden via één werkgang.

Ecologische begeleiding:

Als deze werkzaamheden voor 15 oktober plaatsvinden moet voorafgaand aan de werkzaamheden het 'werkterrein' worden gecontroleerd en vrijgegeven door een ecooloog, om te voorkomen dat er nog amfibieën en andere dieren aanwezig zijn in de zone waar de werkzaamheden plaatsvinden.

4.5 Aanbrengen constructie en plaatsen zonnepanelen

Wanneer:

Q4 2026

Wat:

De tafels waarop de zonnepanelen komen te liggen worden geplaatst, waarna hier zonnepanelen op worden gemonteerd.

Ecologische begeleiding:

Als deze werkzaamheden voor 15 oktober plaatsvinden moet voorafgaand aan de werkzaamheden het 'werkterrein' worden gecontroleerd en vrijgegeven door een ecooloog, om te voorkomen dat er nog amfibieën en andere dieren aanwezig zijn in de zone waar de werkzaamheden plaatsvinden.

4.6 Realiseren technische gebouwtjes en transformatoren

Wanneer:

Q3 en Q4 2026

Wat:

Op het terrein worden een aantal technische gebouwtjes en transformatoren geplaatst. Voorafgaand aan de realisatie van de gebouwtjes en transformatoren wordt de locatie gemaaid en afgevoerd.

Ecologische begeleiding:

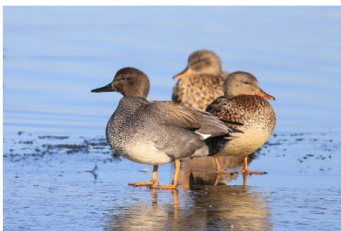

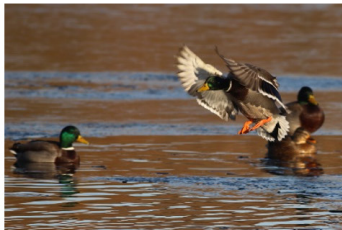

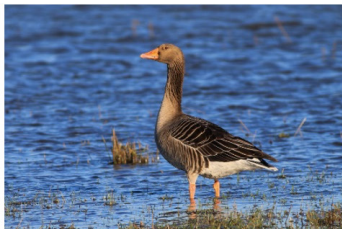

Vlak voordat de grondwerkzaamheden starten controleert de ecooloog of er nog heikikkers en andere dieren op de betreffende locatie aanwezig zijn. Indien er gewerkt gaat worden in de periode half september - eind oktober dan dient voorkomen te worden dat heikikkers in winterslaap gaan onder bouw materiaal / rijplaten. Dit kan worden voorkomen door bouw materiaal direct te gebruiken/dan wel te verwijderen.

5 Specifieke zorgplicht

5.1 Algemene broedvogels

Binnen het plangebied wordt naast de beschermde heikikker ook algemene en/of vrijgestelde amfibieën, grondgebonden zoogdieren en vogels verwacht. Langs het tracé kunnen de volgende broedvogels verwacht worden (op basis van verspreiding en aanwezigheid in de omgeving en geschikt broedbiotoop):

Grutto	eind maart – begin juli	vochtig open grasland	
Kievit	eind maart – begin juli	vochtig open grasland en akkerland	
Scholekster	eind maart – begin juli	geen vaste broedplaats	
Tureluur	eind maart – begin juli	vochtig open grasland	
Kleine plevier	eind maart – begin juli	bouwterreinen	

Krakeend	begin april – begin juli	oevers, vochtig grasland en ruigte	
Graspieper	begin maart - half juli	vochtig open grasland	
Wilde eend	1 maart – 31 augustus	oevers, taluds en watergangen	
Meerkoet/waterhoen	1 maart – 31 augustus	oevers, taluds en watergangen	
Grauwe gans/nijlgans/knobbelzwaan	1 maart – 31 augustus	oevers, taluds en watergangen	
Oeverwaluw	1 april – 31 augustus	<u>steile</u> zandwanden	

Figuur 6 overzicht mogelijke (broed)vogels

5.2 Maatregelen algemene broedvogels

Wanneer:

Gedurende het broedseizoen globaal tussen 1 maart en 30 augustus.

Wat:

- Bij (eventuele) werkzaamheden in het broedseizoen 2026 dient de begroeiing/vegetatie binnen het werkterrein kort gehouden te worden.
- In het broedseizoen dient met enige regelmaat een broedvogelinspectie uitgevoerd te worden. Op deze manier worden de broedvogels tijdig opgemerkt en kunnen nog maatregelen worden genomen. Dit om overtreding te voorkomen. Enkel indien tijdens een controle blijkt dat in het projectgebied en de directe omgeving geen broedende vogels of nesten aanwezig zijn (waarop de werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn), kunnen werkzaamheden binnen het broedseizoen worden uitgevoerd. *(indien na juli wordt gestart met de werkzaamheden zijn bovengenoemde twee punten niet van toepassing)*
- Ter voorkoming van vestiging van oeverzwaluwen zal, in de periode vanaf 15 maart tot 30 augustus, bij het aanbrengen van meerdaagse zanddepots/ voorbelastingen van zanderige grond rekening gehouden moeten worden met de oeverzwaluw. Er dient voorkomen te worden dat op de zandheuvelds een steil talud ontstaat. Bij het ontstaan (door bijvoorbeeld uitspoelen), dienen deze direct te worden afgevlakt.
- De opslaglocaties dienen netjes te worden opgeruimd. Dergelijke rommelige hoekjes zijn geschikte broedlocaties voor soorten als winterkoning, zwarte roodstaart en witte kwikstaart.
- Indien tijdens de werkzaamheden nesten van vogels worden aangetroffen, worden de werkzaamheden direct gestopt en wordt contact opgenomen met een deskundig ecooloog. Vervolgens wordt gehandeld conform box 1.

- De nesten worden indien wenselijk met GPS ingemeten en zo nodig gemarkeerd met een bamboestok of piketpaal.
- De opdrachtgever en uitvoerder worden op de hoogte gebracht van de locatie.
- Via de uitvoerder wordt het personeel op de locatie op de hoogte gebracht.
- Na het markeren worden de nesten niet meer gestoord.
- Het nest wordt na het ontdekken gevolgd (monitoren). Hierbij wordt gelet op aanwezigheid van broedende of alarmerende ouders. Het monitoren gebeurt van een afstand met behulp van verrekijker (telescoop).
- Gedurende de broedperiode mag in de directe omgeving van het nest niet gewerkt worden. De afstand en periode worden per situatie door een deskundige bepaald.
- Nadat de jonge kuikens het nest hebben verlaten wordt doorgaans het nest niet meer gebruikt. Na het verlaten van het nest kunnen de werkzaamheden hervat worden.
- Indien kuikens zich in het veld bevinden houdt het uitvoerende personeel hier rekening mee (lagere snelheden in het projectgebied).

Figuur 7 Box 1 Werkwijze bij aanwezigheid van broedende vogels

5.3 Algemene maatregelen specifieke zorgplicht

Wanneer:

Het hele jaar.

Wat:

- Onnodige verstoring door betreding, licht en geluid van terreinen, waar planten en dieren (kunnen) verblijven wordt zoveel als mogelijk voorkomen.
- Werkpaden en werkomgeving worden zo beperkt mogelijk gehouden.
- De werkzaamheden zoals maaien, afgraven van grond en aanbrengen van grond worden in één richting uitgevoerd zodat dieren kunnen vluchten.
- Het uitvoerend personeel dient alert te zijn op het verschijnen van dieren in het projectgebied. Aangetroffen dieren worden niet opzettelijk overreden, bedolven of gedood.
- Bij wijzigingen van de werkwijze, de begrenzing van het projectgebied of planning dient contact op te worden genomen met een deskundig ecoloog. In overleg dient te worden bepaald of andere maatregelen nodig zijn. Eventueel kan gemotiveerd worden afgeweken van het ecologisch werkprotocol.
- Tijdens de uitvoering van werkzaamheden kunnen altijd situaties voorkomen waarbij beschermde soorten zich nieuw vestigen en/of opeens opduiken in het werkgebied. De uitvoerend werknemer moet hier altijd rekening mee houden en de locaties van waarneming direct communiceren met de ecoloog.

6 Borging

Met het ondertekenen van dit ecologisch werkprotocol verklaren de betrokken partijen dat de werkzaamheden uitgevoerd zullen worden conform dit document. Dit ecologisch werkprotocol dient ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden op locatie aanwezig te zijn.

Initiatiefnemer

Zonnepark Groote Haar

Naam:

Datum: .. - .. - 2025

Handtekening:

Ecologisch deskundige:

Naam: A.Kolders

Functie: ecooloog (VanderHelm Milieubeheer BV)

Handtekening:

7 Bronvermelding

- BIJ12 (2017) Kennisdocument Heikikker
- Ministerie van Economische zaken (2016) Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen.
- Movares. 2023. Quicksan ecologie-Onderdoorgang Wolfheze 2022. Versie 1.0.
- Movares. 2023. Nader onderzoek ecologie Wolfheze en Oosterbeek versie 2.0
- Muller, A en B. van de Wetering (2022) Nader onderzoek Groot Haar ATKB
- Nationale Databank Flora en Fauna (2016), NDFF Uitvoerportaal.
- Slagboom, R.G., 2024. Addendum nader onderzoek Zonnepark Groote Haar Gorinchem Noord. Rapportcode: SO2024-020. Veenweide Natuur & Landschap. Nieuw-Lekkerland.

Kaarmateriaal:

<http://pdokviewer.pdok.nl>

Beschermde gebieden:

<https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>

<https://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl>

<http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN>

Overig:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

<https://www.verspreidingsatlas.nl>

<https://waarneming.nl/>

<https://minez.nederlandsesoorten.nl/content/wet-natuurbescherming-16-december-2015-paragraaf-32-beschermingsregime-soorten-van-de>

Bijlage I

